

260. Sormás, Mántai-dűlő

(Zala megye) U, R, B, LT

A Mántai-pataktól K-re lévő völgy K-Ny-i dombhátán 2002-ben négy hónap alatt 4600 m²-en öt korszak összesen 196 objektumát tártuk fel. Az objektumok feltjai rendkívül sekélyen, többségében rögtön a humusz alatt jelentkeznek, egyes területeken nagyon sűrűn.

A lelőhely Ny-i felén a dunántúli vonaldíszes kultúra keszthelyi csoportjának gödreit és árkait találtuk nagyszámú durva és házikerámiával, K-i szélén pedig a szomszédos Török-földekhez hasonlóan a balkáni eredetű Sopot-Bicske kultúra és a protolengyeli időszak (Sé-horizont) településobjektumai keverednek. Utóbbi korszak házait cölöplyukak és paticcsal, tapasztással teli omladékrétegek, valamint az egykori építményeket övező árokszakaszok jelzik, kerámiaanyagukon pedig már nemcsak karcolt, illetve plasztikus díszeket, hanem vörösfestésű mintákat is találni. A tekintélyes mennyiségű fazekasárún és kőeszközön kívül említésre méltó egy ülő idol alak és több töredék, valamint egy nyílhegy formára megmunkált kőpenge. A későbbi neolit objektumokat a vonaldíszes teleptől egy V-metszetű, 35 m hosszú É-D-i irányú árok választja el, mely 5 m hosszan megszakad, majd tovább folytatódik É-i irányba.

A neolit objektumok közt La Tène CI korú kelta gödröket és félig földbe mélyített házakat találtunk, utóbbiakból ötöt. A többségében Ny-K-i tengelyű, változatos konstrukciójú, téglalap alakú házakban gazdag kerámia- (többek közt pecsételt és grafitos árut) és fémanyagot (salak, vastőr, bronzgyűrű), valamint borostyángyöngyöt és csontkockát, továbbá szapropelitkarperecdarabokat találtunk. A késő vaskori objektumok színe a (sötét)fekete neolit telepjelenségektől teljesen eltérő világosszürke, több esetben szuperpozíciót dokumentáltunk a különböző korszakok objektumai közt.

A neolit és vaskori emlékek mellett a lelőhelyen feltárássra került még egy rézkori és két kora bronzkori gödör is.

STRAUB PÉTER

261. Sormás, Török-földek

(Zala megye) U, B

A 79. számú lelőhely az épülő M7-es autópálya nyomvonalába esik. A feltárás 2002. április 3. és 16. között Fekete Csanád szondázó ásatásával kezdődött, majd június 19-én P. Barna Judit irányításával indult újra a munka, immár teljes feltárásként. Az ásatás harmadik szakasza november 1. és december 2. között zajlott. Összesen 10 008 m²-t, 153 objektumot tártunk fel teljesen.

A lelőhely kiemelkedő jelentőségű a hasonló korú telepfeltárások sorában. Az eddig feltárt terület csak szelete az egész településnek, melyen kettős körárokrendszer és egy másik, nagy ívű árokrendszer részletét ástuk ki. A telep az árkok mellett nagy- és átlagos méretű gödrökből áll, melyek szinte mindegyikében gazdag le-

letanyagot találunk. A lelőhelyen a dunántúli vonaldíszes kerámia kultúrájának szórvány leletanyaga, a Sopot-kultúra néhány objektuma, döntő többségében pedig a lengyeli kultúra Sé-i horizontjának jellegzetes leletei kerültek elő. Az ásatás a leletanyag jellegét tekintve is kiemelkedő: eddig több mint 15 idoltöredéket, 3 zoomorf figura töredékét, számtalan festett kerámiatöredéket találtunk. A festett anyag jó állapotú, gazdag. Figyelemreméltó az antropológiai (teljes váz), állatcsont- és kőanyag is. Az újkőkori objektumok mellett két késő bronzkori gödröt is dokumentáltunk.

A leletanyag a nagykanizsai Thúry György Múzeum régészeti gyűjteményét gyarapítja, elsődleges feldolgozása a feltárással párhuzamosan megkezdődött.

SZÁRAZ CSILLA

262. Szabadszállás, Gyakorlótér

(Bács-Kiskun megye) Sza, A

2002. november 21-én telefonon értesítették a múzeumot, hogy Szabadszálláson, az Alföldi Kiképző Központ B. területén lövészárkásás közben emberi csontvázat találtak.

November 22-én helyszíni szemlét tartottam, de addigra a kunszentmiklósi rendőrkapitányság munkatársai a helyszínen kibontották a váz további részeit. Ekkor került elő egy agyagedény, amelyet a csontokkal együtt a kunszentmiklósi rendőrkapitányságra vittek.

A helyszíni szemle során megállapítható volt, hogy a kiképző központtól kb. 300 m-re északra a kb. DNy-ÉK irányú, 70–80 cm széles lövészárk aljában, kb. 1,0–1,2 m mélyen találtak a csontokat. A sír tájolása Ny-K irányú volt, kissé É felé tolódva. A váz jobb térde táján, a csonton kívül került elő az edény. A lövészárk többi szakaszán emberi csontokat vagy sírra utaló egyértelmű beásásokat nem láttam, de néhány helyen még további nyelésre lenne szükség az alaposabb megfigyelésekhez. A szemle során egy szarmata edénytöredék is előkerült, lehetséges, hogy a területen egy szarmata lelőhely is található.

A Szabadszálláson előkerült sír a tájolás és a beszolgáltatott edénymelléklet alapján avar kori lehet.

V. SZÉKELY GYÖRGY

263. Szajk, Szajki szántók

(Baranya megye) V, Ró, Kö

2002. március 25. és április 22. között a Janus Pannonius Múzeum Régészeti osztálya munkatársai terepbejárást végeztek a tervezett M6-56 gyorsforgalmi út Baranya megyei szakaszán.

A 23511. pontnál, a Babarci-árokra hajló domboldalon hosszan elnyúló (800×500 m) települést találtunk (73. sz. lelőhely).

A 23514. pontnál a domb nyugati oldalán, vízjárta laposba hajló lejtőn regisztráltuk a 74. sz. lelőhelyet, melynek, kiterjedése 250×250 m.